

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Certamen Oratorivm De Militari Gloria Inter septem Milites Hispanvm, Germanvm, Francvm, Italvm, Polonvm, Belgam, Hungarvm

Vernulaeus, Nicolaus

Coloniae, 1623

Oratio IV Itali Militis

[urn:nbn:de:bsz:31-107383](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107383)

38 CERTAMEN NATIONVM
runt. Verbo dicam, Franci vicimus Orbem.
Dicat nunc Guilielmus Brussus in Hispania
se Præfules vidisse, in Polonia Nobiles, in
Anglia Agricolas, in Germania principes, in
Italia Palatia & Antiquitatum monumenta,
in Francia Milites. Vere enim, vere in Fran-
cia Milites sunt, sed quibus aliarum natio-
num Belli Duces non sane palmam eripiant.
Verum vt inter tot militaris gloriæ nostræ
monumenta aliquando conquiescam, vobis
quotquot hic estis certantes populi vnum
oppono Henricum quartum, & eius meritis
supremam pro Francis lauream depono. Il-
le è tribus iustissimis prælijs, è quinque &
triginta armatis congressibus, è quadraginta
supra centum prælijs regia pugnatis manu,
è trecentis locorum oppugnationibus totus
semper laureatus discessit. Date superio-
rem, imò date pacem aut Gloriæ bellicæ fas-
ces Ducibus Militibusque Francis submit-
tite. DIXI.

ORATIO IV.

ITALI MILITIS.

Credideram profecto iam olim satis
Romam docuisse nihil Italis esse bel-
licosius, quorum virtus non alios po-
tentia suæ terminos, quam Orientem Occi-
dentemque constituit, & qui omnem Asiae,
Africae, Europaeque florem suo Imperio com-
plexi

plexi terrarum Orbi frenum iniecerunt. Nihil olim notius orbe toto, quam Italicorum armorum magnitudo, cui vos Hispani aliquando cessistis, quam vos Germani horruistis, qua vos Galli fracti estis, ceteræ concussa subjugatæq; Nationes. Tercenties & duodecies in principe vrbe nostrâ de diuersis mundi prouincijs triumphauimus. Trecentis hominum millionibus vno aliquando tempore vi armorum imperauimus: supra centum ac quinquaginta auri miliones in annuis redditibus eorundem armorum potentia nobis constituimus. Adeo vt vere fuerit olim.

Terrarum Dea Gentiumque Roma

*Cui par est nihil & nihil secundum. Quæ
Nunquã succubuit damnis, & territ a nullo;
Vulnere, post Cannas maior Trebiamq; fremebat.*

Libuit sane vobis maiorum vestrorum in armis Gloriam non sine iactatione commemorare: Quid verò si vobis Duces illos olim: nostros vel ab ipsis inferis excitarem? vnum: Marcellum igneo impetu bellantem; vnum: Papyrium Alexandro parem; vnum Pompeium sua magnitudine Orbe maiorem; vnum Cæsarem, supra omnes qui arma vquam tractarunt aut tractabunt fortunâ, bellandi peritiâ, animi magnitudine ac ce-

leri-

40 CERTAMEN NATIONVM
leritate? Quid si innumeros alios produce-
rem, quibus Pyrrhi, Hannibales, Mitrida-
thes, & omnia populorum omnium arma
cesserunt? Umbrae essent, Iaruae essent illi,
quorum vos mentionem ipsi fecistis & mi-
racula Gentium vestrarum appellatis. Quid
si milites illos sisterem, quorum manibus Or-
bem vicimus, in opere militari optimos, ad
laborem tolerandum fortissimos, ad vallum
& fossas ducendas, ad aggerem, testudines,
turresque struendas peritissimos & exerci-
tatissimos? Vel vnus Sicinius Dentatus ve-
strorum omnium Militum gloriam supera-
uit, qui centies & vicies in aciem descendit,
sex & triginta spolia ex hostibus reportauit,
octo ex prouocatione occidit, quinque &
quadraginta vulnera pectore excepit, tergo
nullum. Vel vnus Scæua nationum omnium
aliarum milites infra suam gloriam posuit,
qui cum Pompeiano Bello ad Dyrrachium
Castello Præpositus esset, solus in porta cõ-
sistens aduersus hostiles legiones & copias
illud seruauit; quo tempore ei oculus est ef-
fossus, humeri traiecti & femur, scutum cẽ-
tum & triginta ictibus perforatum. Nun-
quam in aere mori Romanis & Italis Mili-
tibus contigit, quin omnium essent vulnera
in pectore, enses in manibus, minæ in vultu-
bus, ira in morte. Sed veterum temporum
gloriam maioribus nostris relinquo, quorũ

vir-

virtutem cum adhuc animis complectamur, nihil sanè attinet gloriam ab alijs mutuari. Etiam nobis nostrę sunt in armis laudes, nec cedere Itali sciunt, qui semper superare noverunt. Carolus V. ille Imperatorum omnium Maximus, qui omnem Armorum gloriam sui nominis fama complexus est, dicere aliquando solebat, quod ad constituendum iusti exercitus corpus, caput ab Italis assumere oporteret. Vt nimirum indicares bellicosissimus Princeps tales Italos esse, qui non tantum milites esse fortissimi possunt, verum etiam populorum aliorum Ductes, ac tum demum de victoria bene sperandum, cum exercitus Dux est Italus. Et verò nunquid Itali sunt, qui diuina quadam iudicij bonitate, & operibus immortalibus virtutem militarem ad id culmen maiestatis euexerunt, vt ascendere altius nunquam possit? Illi sunt, qui acutissimo ingenio suo plurimas ingeniosissimasque sanè minutionum formas primi inuenerunt, & in artem postea redegerunt. Illi sunt, vt prudentium omnium bellatorum est opinio, qui offensiois in bello defensionisq; rationes omnium optime rectissimeque pernouerunt. In assaultibus atq; impressionibus palmam omnibus eripiunt; in omni discrimine animum impavidum, in omni negotio presentissimum habent. Innata illis quaedam sagacitas est & solertia, vt

vt non tantum fortes sint ac robusti, verum etiam industrij, prudentes, callidi & astuti. Nec alij sunt vlli populi qui melius generosos equos domare, artificiosius erudire, accuratius ad decursiones, ad saltus volutares, ad rotationes glomeratis hinc inde circulis, ad numeros modosque motionum ac flexuum virgulæ duntaxat icu regere, quam Itali possint. Adeò illos ad militiam Natura quodammodo conformauit, quos industria vmbaticis in pace exercitijs ad Martium nobilissimi Spiritus decus præparat & accendit. Si numerare vellem eos Belli Duces, quos tempora nostra præseis Heroibus aut pares tulerunt, aut Superiores, daré profecto viros omni ætati inuidendos. Darem Sfortias, Braccios, Piccininos, Vrsinos, Vitellios, Baleonos. Darem Philippum Scholarium, qui Sarmatas & Turcas viginti prælijs superauit. Darem Castrucium Castracanem, qui ex milite Gregario Dux egregius factus pertinaci virtute, ac nunquã eius confilia falléte fortuna ad Principatum Lucensem contendit. Darem Marcum Antonium Columnam, qui contra Turcas ad Naupactû prælio magna victoriæ pars fuit. Darem Maconem Corregium, cuius virtuti si pares habuisset decies mille Pedites, & tria Strenuissimorum Equitû millia Bartholomæus Liuianus non dubitabat breuissimo tempore totum

totum orbem occupare. Darem fortissimum
& audacissimum Alexandrum Spinolam, qui
in expugnanda Africa Guleta primus om-
nium contemptis ignitis picere finaque fla-
grantibus iaculis, glandiumque plumbea-
rum procellis, correptis murorum pinnis
in arcem desilijt. Quo nomine priuatim pu-
bliceque laudatus ab Imperatore Carolo
Quinto muralem gratulantibus omnibus
coronam accepit. Quoniam verò in Belgio
hodie de Belli Gloria certamus, duo fulmi-
na Belli, duo armorum miracula, duos Bel-
gij Martes, sed ex Italia nostra oriundos, A-
lexandrum Farnesium Parmæ Ducem, & Am-
brosium Spinolam Venasri Marchionem om-
nium ætatû Imperatoribus vestris oppo-
no. Quantus ille Alexander noster? profecto
non inferior Alexandro manno, qui rerum
hic in Belgio Franciaque fortissimè gesta-
rum laudibus totum orbem ad miraculum
impleuit. In quo tatum iudicij ad exercitum
regendum, tantum iustitiæ ad disciplinam
conseruandam fuit, quantum in vilo vn-
quam Imperatore; vt non immerito eû Fran-
ciscus Lanonius omnium in orbe Christia-
no Belli Ducum maximum ac primum ap-
pelles, qui & acie vincere fortissimus Impe-
rator, & vrbes capere dexterrimus Expu-
gnator omnium optimè nouisset. Cuius ani-
mi vim incredibilem Henricus Quartus
Fran-

Franciæ Rex factus est inuictam; cuius manum Bironius victus exhorruit; cuius fortitudini Bruxella, Traiectum, Antuerpia, Gadauun, Dunkerca, Brugæ, Ipræ, Teneramonda, & aliæ plures in Belgio fortissimæ Cinitates cesserunt, perque eum ad Regem ac Religionem redierunt. Qui ferè nihil propugnauit, quod nõ defenderit; nihil ferè oppugnauit, quod non ceperit; nullã inijt pugna, ex qua victor non discesserit. Aded vt ipse forma quædam & imago extiterit perfectissimi Imperatoris, ipforũ etiam hostiũ confessione amandus & admirandus. Quantus ille vèro etiam Spinosa noster, cuius nominis ea claritas est, vt pauci cum eo Gentium aliarum Imperatores comparandi videãtur? In quo vis animi incredibilis, patiẽtia laborum indefessa, fortitudo excellens, constantia inuicta, consilium par animi magnitudini, solertia & calliditas tanta, quantam vix Principis cuiusuis capere peccus potest. Et cum tria sint, post pecuniam Belli neruum, certissima victoriarum instrumenta, fides, taciturnitas, celeritas, tũ hæc in eo sunt admiranda, vt Regi propter fidem sit gratissimus, hosti propter taciturnitatem vbiq; formidandus, omnibus propter celeritatem admirandus. Qui nihil vnquam aggressus est, quod non sit cõsecutus, qui nullam vnquam expeditionem suscepit, à qua non superior redie-

redierit. Adeò ubi pedem ponit, ibi Religio-
ni ac Regi victoriosa manu trophaü erigit.
Non hic testē appello Oceanum suo in ele-
mento victum, testis est Ostenda; non Rhe-
num tot vrbibus captis frēnatum, testes sunt
Rhinsberga & VVesalia; non territam eius
magnitudine Frisiam, testes sunt Oldensa-
lia, Linga, Grolla; non concussum Rheni Pa-
latinatum, testes sunt Principes Germaniæ
Protestātes, qui de sola eius felicitate incre-
dibiliq̄ue solertia sunt conquesti, quod plus
ille consilio possēt & astutā comitate, quam
armis ipsi & potentissimis exercitibus. Sed
nolo hic in ea omnia excurrere loca, in qui-
bus Gloria lauros ipsi immortales, & tro-
phæa quibusuis Heroibus inuidenda erexit.
Illud dico, Farnesius, & Spinola omnē Belli
Gloriam cateris omnibus Nationibus eri-
piunt. Italis verò suis vendicant. Ut nō opus
iam sit in hanc arenam citare Triuultios,
Gonzagas, Farinatas, Stipicianos, Fagiola-
nos, Carmagnotas, Gattama letas, Hercules
omnes & fortiores, quam vnquam alij exti-
terunt, Italiæ nostræ Achilles. Quamquam
dum vos hic *Commilitones*, vniuersæ
Patrię vestrę militarem singuli virtutem ex-
tollitis, ego vel vnam Italiæ nostræ urbem
opponere possum, nec de Gloria obtinenda
desperare. Quid si vobis Venetos opponerē,
quorum inuictū stat Imperium, dolente Tur

ca, inuidente Regum aliorum fortuna? Quis est, qui vincere eos nō optet, dum nemo potest? Quid si Genueses producerem, qui toties Oceanum, & in eo tot Insulas frānaerunt? Qui nō milites tantum, sed etiam Nationibus alijs Duces suppeditant victoriosissimos? Quid si Pisanos vobiscum conferrem, qui subingatis aliquādo Sardinia, Carthagine, Maiorica, Carthaginēsum Regem vinctum ad Pontificem Romā perduxerunt; Maioricæ verò Regem, Reginā cū filiolo Pisanam adductā, interfecerunt? Quid si statnerem hic Florentinos, quibus cum Carolus octauus Francorum Rex durissimas fœderis contra libertatem condiciones imponere vellet, easque de scripto Regius Scriba recitaret, ibi Petrus Caponius ad Regem tum missus chartam è scribē manu arripuit, laceravit, & inspectante Rege cōculcans, Quandoquidem, inquit, vos Franci tam iniqua postulatis, agite tubas vestras inflate, nos Campanas nostras pulsabimus. Qua voce verè libera ita Gallos & Regē terruit, vt patriæ sue libertatem cōseruarit. Nihil dico de Senensibus, alijsq; populis nostris, nihil de militari robore Marforum, Peligniorū, Hernicorum, Samnitum, Lucanorum. Scit Orbis vniuersus peditatum Italicum omnium optimum esse. Nihil dico de Neapolitanis, quorum equitatum nemo nō omnibus alijs antepo-

reponit. Hæc Italarum est summa Gloria, quod quemadmodum Orbem olim nostrum vicerunt, ita nouum alium vincendum per Christophorum Columbum Ciuem suum inuenerunt & eius armis superari posse ostēderunt. Sed nimis fortasse multa, vbi dubia esse Gloria non potest. Tredecim aliquando Franci cum Italis itidem tredecim in arenam, vt suæ Genti armorum Gloriam affererent, apud Barlettam inspectante magno Consaluo descenderunt, victi illi à nostris sunt, & capti: Descendant in eandem arenam quicumque alij volent, vincuntur à nobis & militarem Italis Gloriam relinquent. DIXI.

ORATIO V.
POLONI MILITIS.

Polonorum hodie si quis militare fortasse virtutem ignoret, Sarmatas antiquos cogitet, Sarmatae olim eramus, qui hodie Poloni: illorum robur, & inuisita fortitudo, nostra est posterorū infracta virtus. Illi erant, (cogitate Polonos) quos Danubio prohibere Cæsari Augusto tam felici tamque victorioso Imperatori satisfuit; quos tangere ausus non erat, quos ne armis inquietaret, Lentulum Legatū suum admonuit, quod arma ipsi vellent, pacem non intelligerent. Ita Romanæ fortunæ terminus

Sarma-